

ZPRÁVY

Medzinárodná konferencia archeológie stredoveku 2021 *Archaeologia historica*

Na september roku 2020 bola na východnom Slovensku pripravená už 52. medzinárodná konferencia archeológie stredoveku *Archaeologia historica*. K tradičnému stretnutiu najmä českých a slovenských odborníkov na brehu Zemplínskej šíravy bohužiaľ nedošlo. Ochorenie COVID-19 ju presunulo až o rok na september 2021. Ani v roku 2021 nemožno konštatovať, že sa archeológovia a iní odborníci na štúdium stredoveku zišli na svojej tradičnej konferencii. Tá sa totiž pre pokračujúcu epidémiu koronavírusu uskutočnila v termíne 20.–23. septembra formou online. Organizátormi podujatia boli Pamiatkový úrad SR, Katedra archeológie a Katedra muzeológie UKF v Nitre a Národný pamiatkový ústav.

Nosnou témou konferencie bola téma Človek a jeho životný priestor, čo v najširšom slova zmysle zahŕňa v sebe od sídliskovej až po hrobovú archeológiu všetky charakterizujúce komponenty. Na pozadí globálnej celospoločenskej diskusie o ochrane životného prostredia sme chceli priniesť pohľad na vzájomnú interakciu človeka a prírody v nami vybranom úseku histórie ľudstva. Nešlo len o tzv. históriu krajiny, ale aj o užší pohľad na dedinu (obydlie ako stred sveta), mesto, hrad či kláštor v ich časopriestorovej premene. Štrukturálna premena hlavne prírodného prostredia antropogénnymi zásahmi (ťažba nerastných surovín, baníctvo, hutníctvo, sklárska výroba), vrátane úpravy riek (stavidlá, budovanie rybníkov, mlynov) a ciest. Do rámcového obsahu zapadá aj lesné hospodárstvo s dokladmi výroby uhlia, dechtu, pálenie vápna a pod. Neopomenuli sme ani obrazové umenie, priestorovú symboliku, mystickú geografiu a diskutabilné otázky vzťahu centra a periférie z pohľadu politického, ekonomického i náboženského.

V priebehu troch konferenčných dní odznelo 35 príspevkov cielených najmä do prostredia archeologického poznania stredoveku strednej Európy s presahmi do raného stredoveku i novoveku. Súčasťou programu bolo aj 8 posterov. Prihlásených bolo celkovo 70 účastníkov zo Slovenska a z Čiech. Zastúpené boli aj Ukrajina a Poľsko.

Organizátori museli zareagovať na komplikácie, ktoré so sebou priniesla snaha vyrovnáť sa s pandémiou COVID-19. Po prvýkrát teda konferencia prebehla vo virtuálnom prostredí bez toho, aby sa účastníci konferencie stretli na jednom mieste na území Čiech, Moravy alebo Slovenska, ako býva každoročne zvykom. Z tradičných atribútov konferencie tak vypadol spoločenský večer a veľmi užitočné neformálne diskusie. Neuskutočnila sa ani pripravená exkurzia po archeologických lokalitách východoslovenského Zemplína. V každom prípade možno konštatovať, že napriek tomu, že sa konferencia vybrala doposiaľ neznámou cestou, prebehla jej rokovacia a diskusná časť štandardným spôsobom a prezentované príspevky a pripravené postery si našli cestu ku svojim divákovi. Aj tentokrát budú referáty, dopracované do podoby článkov, publikované v tradičnom periodiku *Archaeologia historica*.

Slavomír Katkin – Pamiatkový úrad SR

Zaznela rada príspevků odrážajících současný stav bádání a šíři přístupů ke studiu středověku, včetně přesahů do raného středověku i novověku. Príspevky odrážející postupy řekněme tradiční archeologie, příspěvky vycházející z multidisciplinární spolupráce i krajinné studie. Šíře odeznených informací i přístupů dostane svou přehlednější podobu na stránkách periodika *Archaeologia historica*, jak již bylo řečeno. Lze nicméně konstatovat, že minimálně z pohledu péče o archeologické kulturní dědictví naší části Evropy opět vyniklo, nakořik nám chybí jednotné informační prostředí, kam by se propisovaly informace o historickém antropogenním georeliéfu a jeho archeologických hodnotách. Hloubka informací, které jsou dnes k dispozici, tak bohužel nedostatečně promlouvá do dalšího hospodaření s tímto neopakovatelným fondem. Je ale dobrou

zprávou, že vznikají a jsou vzájemně sdíleny. Dává to smysl i dalším mezinárodním konferencím archeologie středověku i prostor pro jejich organizátory, kam cílit nosná témata. Je také otázkou, nakolik budoucnost zachová možnost online účasti na budoucích konferencích, které přijdou v době postcovidové.

Martin Tomášek – Národní památkový ústav